

Apák, fiúk és jazzderű

Apák és fiaik címmel tartott koncertsorozatot Romániában két budapesti és két temesvári jazzmuzsikus, két apa és az ő zenész fiaik. A neves budapesti jazzgitáros, Gyárfás István és fia, Gyárfás Attila dobos, valamint a szintúgy jól ismert temesvári bőgős, Johnny Bota és fia, Sascha Bota hegedűs alkotta kvartett az őszi miniturné során először a nagyváradi Posticum kulturális központban játszott, majd Bukarestben, végül Temesvárott. A turnényitó koncertnek szem- és fültanúja lehettem. A Gyárfás–Bota Quartet remek hangulatot teremtett. Szakmai tudás és alázat, sok-sok derű, kedveség, könnyedség és nagyszerű muzsika lett egybegyúrva. Az, hogy zenész édesapák és muzsikus fiaik (mert, ugye, az alma ez esetben csakugyan nem esett messze a fájától, mondhatnók az igaznak bizonyuló közhelyet) zenéltek együtt, külön pluszt, szívmengetőn jó energiákat adott az egész produkcióhoz. Koncert után Gyárfás István (becenevén Gyafi) jazzgitárossal beszélgettünk a kvartetttről, a saját triójáról, az apai szív örömeiről.

– *Hogyan állt össze ez az Apák és fiaik együttzenélős, -koncertező projekt?*

– Elég nagy múltra nyúlik vissza ez az együttműködés, noha ez a kvartett viszonylag fiatal szülemény. 2000 körül kezdtem járni a Béga-parti városba. Részt vettem a temesvári jazzfesztiválokon, és összebarátkoztam Kamocsa Bélával, Johnny Botával, a Bega Blues Band tagjaival és más nagyszerű muzsikussal. Aztán kö-

vetkezett a szörényordasi (Gărăna, Wolfsberg) jazzfesztivál, a temesvári Jazz and Blues Gála stb. Sok fantasztikus embert és remek zenészt ismertem meg e rendezvényeken. Egyszer-kétszer elhoztam magammal a családomat is. Az első alkalmakkor még picik voltak a gyerekek. Szerették azt a légkört. Csakugyan csodás a hegyekben, erdőben mászkálni, miközben szól a jazz. Aztán meg volt szerencsém többször is a Bega Blues Band szólistájaként fellépni, néhány helyre elutaztunk együtt koncertezni. Mentünk például Jászvásárra, Bukarestbe, több más helyre, jókat turnéztunk együtt. Nagyon jól összebarátkoztunk. Azt hiszem, a közös koncertek során valamennyire megtanultunk egy nyelvet beszélni. Jómagam megtanultam pár román kifejezést is, néhány a „legfontosabbak” közül: tutunul dăunează grav sănătății (a dohányzás káros az egészségre); fumatul este interzis (dohányozni tilos)... Vagy hét-nyolc évvel ezelőtt Johnnynak volt egy ilyen ötlete: mi lenne, ha az egyik temesvári koncerten együtt játszanánk. Akkor már a mi gyerekeink is zenéltek, sőt elég komolyan kezdték művelni azt, amibe most még jobban belemerültek. Akkor koncerteztünk is néhányszor, de aztán nem lett folytatása a dolognak. Emlékszem, játszottunk például Temesvár egyik terén. Nagyon-nagyon ígéretes volt mindez, de hát nyilván még érnünk kellett nekünk is, nemcsak a gyermekeinknek. Fél évvel ezelőtt Bara Hajnal, a bukaresti

Magyar Kulturális Központ zenei referense állt elő azzal az ötlettel, miszerint szeretne meghívni bennünket. Tudja, hogy Sascha Bota is milyen sokra vitte, milyen fantasztikus helyeken játszik, Londonban, a Britten Sinfoniánál, azelőtt Sidneyben, az Ausztrál Kamarazenekarban. Hallotta, hogy Attila fiam jobbnál jobb muzsikussal játszik, s a budapesti Liszt Ferenc Zeneakadémia jazz tanszékének dobtanára lett. Ezért aztán eszébe jutott: mi volna, ha összehoznánk egy közös fellépést, és ellátogatnánk a produkcióval a Bukaresti Magyar Jazznapokra. Nagyon tetszett az ötlet, ám mivel ez nem volt úgymond mozgásban lévő produkciónk, nagyobb előkészületet igényelt. Veszettül leveleztünk egymással arról, mit hogyan csináljunk, mi legyen a repertoár. Persze mindenki örült a lehetőségnek. Kicsit hosszú repertoárt írtunk össze, hajnalig tartott volna így a koncert... Sascha lefoglalta a repülőjegyet Londonban.

Azt tartottuk szem előtt, hogy a műsor mindenkinek izgalmas legyen, mind nekünk, mind pedig a közönségnek. Amikor a bukaresti fellépés konkretizálódott, fölmerült bennünk az is, hogy játszunk még valahol máshol is, odafelé meg visszafelé úton is. Így adódott, hogy elhatároztuk: Temesvárott játszunk Bukarestből visszafelé jövet, Nagyváradon pedig odafelé menet koncertezünk. Fölhívtam Rencsik Imre barátomat, hogy mit szólna, ha jönnénk játszani a Posticumba. Mire Imre rögtön mondta: persze, gyertek. Ez külön öröm volt nekem. Csak azt sajnálom, hogy Imre nem lehetett itt, mert őt régóta nagyon tisztellem és szeretem. Faragó Miki együttese, a Jazz Consort volt az első fellépő a Posticumban, biztosan van ennek már huszonvalahány éve. És mi az ő javaslatukra jöttünk ide a Gyárfás Trióval. Akkor ugyancsak egy kisebb turnén voltunk, Bukarestben is játszottunk. A bukaresti magyar intézet buszával

több helyre is eljutottunk. Annyira örültünk a váradi fellépésnek. Kicsit cidriidő volt, ám a koncerten a fogadtatásunk annyira szívmengető volt, akárcsak most. Nagyon magasra emelem a kalapomat a Posticum előtt, mert fantasztikus munkát végeznek. Gondolok itt a jazzfesztiválokra, koncertekre, más kulturális rendezvényekre. No, meg arra a gitárkurzusra, amit itt tartottam. Rengeteg szép emlék. Rencsik Imre mondta: szeretné, ha a jazzélet újból lendületet kapna. Erre a muzsikusok is kaphatók lennének. Ha tehetik, jönnek örömmel.

– *A repertoárt végül is milyen koncepció alapján állítottátok össze?*

– Nem volt túl tudományos koncepció, inkább csak egyszerűen összeírtuk, amiket szeretünk. Ebben a fajta muzsikában, a jazz standard játékban a témát tulajdonképpen kicsit ürügyként használjuk arra, hogy eljátsszuk, mi mit gondolunk, mit érzünk. Persze eljátsszuk a témákat, szeretjük ezeket a dallamokat, de utána következik egy-egy akkord, harmóniaséma, amit megteremt a kiválasztott téma és alaphangulat, és ezekre az ember elkezd ritmikai, illetve dallamrögtönzéseket játszani. Egy idő után ez oly messze kerül az alaptémától, hogy aki épp akkor kapcsolódik be, lehet, nem is tudja, milyen dal szól. Ez afféle vitaindító téma. Szóval olyan témákat válogattunk ki, amiket szeretünk. Nagyon bízunk abban, hogy ha ezt dramaturgiailag felépítjük oly módon, hogy az egésznek legyen egy szép íve, akkor ez a közönség tetszését is elnyeri.

– *Gondoltatok arra, hogy négyötöknek készüljön közös albuma?*

– Idáig még nem jutottunk el, de most, hogy mondod... Tulajdonképpen

könnyű a jazzmuzsikusokat helyzetbe hozni. Például a triómmal a *Cartoon Jazzt* úgy csináltuk meg, hogy Kolozsvárról utaztunk éjszaka Marosvásárhelyre. Egy koncert után vezetni, utazni nem túl komfortos. Közben próbáltuk ébren tartani magunkat. Elkezdtük fütyörészni a magyar rajzfilmzenéket, olyanokat, mint a *Vuk*, a *Frakk*, a *Nagy ho-ho-horgász*. Fütyörészés közben jött az ötlet, hogy nyúljunk már hozzá ezekhez a dalokhoz. És amikor zöld lámpát kaptunk, azaz lett egyfajta támogatás, nem volt kérdés, hogy megcsináljuk ezt az albumot. Így is lett. Nos, talán ez esetben is jön valami szikra, kap valamilyen kis lökést a projekt, hátha valaki, aki szívesen hallgatná ezt otthon is, kicsit megtámogatja a dolgot, és helyzetbe hozzuk magunkat.

– *A Gyárfás István Trió háza táján is mindig mozgalmas az élet, ugye?*

– A trióval gyakran játszunk kis klubokban, és fesztiválokra is járunk. Mostanság megint kaptunk több meghívást mindenfelé, Erdélybe is. Alig várjuk, hogy eleget tehessünk ezeknek az invitálásoknak. Nyilván ennek a logisztikáját lebonyolítani, anyagi háttérét megteremteni nem olyan egyszerű, de biztos vagyok benne, hogy sikerül előbb-utóbb. Az utóbbi időben Luiza Zannal léptem föl Romániában több helyütt is. A Premecz Organ Trióval szintén sokat játszottam, közös turnénk is volt még a járvány előtt. Bízom benne, hogy ide is jövünk még a Gyárfás Trióval.

– *Mint említetted is, sok jó emlék fűz Váradhoz...*

– Bizony. A Posticum, a Moszkva Kávézó. Mindenütt jól sikerült koncert volt. Emlékszem, játszottunk a

filharmóniában is Tommy Vig dzsesszdobossal, vibrafonossal, aki ötven évig élt Amerikában, Miles Davisszel is játszott. Ki az a magyar zenész, aki elmondhatja magáról, hogy játszott együtt Miles Davisszel, és erről felvétel is van? Hát ő igen. Meg Joe Passzel is, a másik nagy kedvencemmel. A Tommy Viggel való közös koncertezés szintén feledhetetlen élmény. Öröm volt együtt játszani.

– *Milyen érzés a fiadat a színpadon látni és együtt játszani vele?*

– Óóóó, különleges érzés! Az első alkalom, amikor együtt játszottunk nyilvánosan, az a Magyar Rádió Márványtermében volt Maloschik Róbert szervezésében. Épp egy apa–fia sorozat egyik résztvevői voltunk, és Szalóky Béla meg a trióm közös lemezét, a *Nairobi Romance* című albumot mutattuk be, s elvittem Attilát is dobolni. Sikerünk volt, az ülőhelyek körül is álltak, a földön is ültek, tömeg volt. Bemutattam Attilát, ő meg rám mutatott: „És Gyárfás István!” Furcsa érzés fogott el. Valahogy akkor tudatosodott bennem, hogy a fiam most már koncertezik, fellépései vannak. Lehet, azóta már nem azt mondják, hogy Gyafinak a fia, hanem hogy Gyárfás István, aki Attilának az apja. És akkor még nem beszéltem a kisebbik fiamról, Petiről, aki meg zongorista. Ő Grazban végezte az alaptanulmányait, jelenleg a mesterképzést fe-

jezi be, és diplomázik egy év múlva Helsinkiben, a Sibelius Művészeti Akadémián. Szóval jazz-zongoristával bővül a család. Tehát van zongora, dob, gitár. Alakíthatnánk családi zenekart... Mindenesetre roppant felemelő érzés együtt játszani a fiammal, látni őt a színpadon. Emlékszem, amikor elkezdett dobolást tanulni, egy alkalommal azt mondta nekem Attila: „Apu, kérhetnék tőled valamit?” „Persze” – mondtam én. Mire ő: „Nem tudom, merjem-e. Apu, játszanál velem kicsit?” Megvallom, könny szökött a szemembe. Épp készültem leszédülni a székről, olyan fáradt voltam, de ez akkor nem számított, azonnal mentem és játszottam vele. Ez az apai szív... Fantasztikus látni, ahogy nyílnak, fejlődnek a gyerekek. Képességeimhez és lehetőségeimhez mérten támogatom őket mindenben. Időnként felcsapok sofőrnek meg roadnak. Volt olyan, hogy vittem le a fiúkat Szegedre, Fenyvesi Marci és még egy olasz bőgős, Marco Zenini volt velünk. Amikor meglátott engem a szegedi Jazz Kocsma (egy remek klub) tulajdonosa, megijedt, hogy mit keresek ott én is, valamit biztosan félreszervezett. Mondtam neki, nyugi, csak a fiamat hoztam, taxis meg road vagyok. Ez mind-mind óriási érzés, nem cserélném el semmiért.

Tóth Hajnal